

LAN

Long Alliantie Nederland

nieuwsbericht

Uitgave 11, 30 november 2015

In dit nieuwsbericht:

1. Werken in dieselrook: nog meer beroepslongziekten dan gedacht
2. Inhalatorgebruik.nl uitgebreid met nieuwe inhalatieprotocollen en nog vaker gebruikt in apotheken
3. "Controversies in COPD" overhandigd aan Guusje ter Horst
4. Voortvarende start wetenschappelijk onderzoek meerwaarde longrevalidatie in het hooggebergte
5. Wereldwijde lof voor unieke gezamenlijke aanpak Longcentra Nederland
6. Luchtbrug online astmazorg wint AchmeaQuality Award 2015
7. Ledenvergadering Long Alliantie Nederland op vrijdag 18 december 2015
8. 8^e Conferentie van de International Primary Care Respiratory Group
9. Tweedaags CAHAG congres 'Adembenemend'
10. Longen op de agenda
11. Nieuwe collega Long Alliantie Nederland stelt zich voor
12. Meer informatie over de Long Alliantie Nederland
13. Aanmelden voor de nieuwsbrief

1. Werken in dieselrook: nog meer beroepslongziekten dan gedacht

Mensen die jarenlang hebben gewerkt in dieselrook, zoals bouwvakkers en garagepersoneel, gaan vaker dood door longkanker, COPD, astma, hart- en vaatziekten dan tot nu toe werd aangenomen. Dat blijkt uit een conceptrapport van de Gezondheidsraad dat in handen is van de NOS.

Uit het rapport blijkt dat een leven lang werken in een grote hoeveelheid dieselrook leidt tot zeven extra doden op honderd werknemers (689 op de 10.000). Tot nu toe ging men ervan uit dat het om ongeveer één extra dode door longkanker ging. Het rapport baseert zich op studies naar de gezondheidseffecten van oudere dieselmotoren.

Ongeveer 600.000 mensen werken met enige regelmaat in de uitlaatgassen van dieselmotoren. Het gaat onder andere om personeel in garages, overslagbedrijven in havens, op veerboten, vrachtauto's en vuilniswagens. Ongeveer 75.000 van deze mensen kunnen zelfs aan grote hoeveelheden dieselrook worden blootgesteld, aldus een ruwe schatting uit 2004.

Tot voor kort werd weinig gedaan om dieseluitstoot te verminderen. Met het rapport van de Gezondheidsraad kan voor het eerst een landelijke grenswaarde worden vastgesteld. Op dit moment moeten bedrijven of sectoren zelf de grens vaststellen. Die moet lager zijn dan 50 microgram elementair koolstof (EC) per kubieke meter. Werknemers van bedrijven die het probleem niet serieus nemen, kunnen daardoor nog altijd werken in veel te hoge concentraties dieselrook. Deskundigen verwachten dat op basis van dit rapport de landelijke grenswaarde moet worden verlaagd naar minder dan 10 microgram EC. Voor bedrijven waar werknemers nog altijd werken met te veel dieselrook zal een strenge grenswaarde grote gevolgen hebben. Ze zullen oude dieselmotoren moeten vervangen door elektrisch aangedreven voertuigen of nieuwe dieselmotoren, afzuiginstallaties moeten plaatsen of roetfilters moeten gebruiken.

Het Longfonds roept op afscheid te nemen van het dieseltijdperk. De Long Alliantie Nederland ziet dit recente nieuws als een nieuwe bevestiging dat er meer moet worden gedaan om beroepsziekten aan te pakken. In Nederland sterven jaarlijks 3.700 mensen aan beroepsziekten, waarvan 2.000 aan beroepslongziekten. Jaarlijks krijgen 14.000 mensen een beroepsziekte en dat zorgt voor veel leed met gezondheidsverlies, teruggang in inkomsten, sociaal en maatschappelijk isolement, depressiviteit, etc. De kosten van het (extra) arbeidsverzuim van longpatiënten bedraagt jaarlijks €1 miljard euro.

De Long Alliantie Nederland heeft een concreet plan uitgewerkt voor de aanpak van beroepsziekten met betere samenwerking tussen de domeinen arbeid en zorg. Veel oplossingen zijn al bedacht en beschikbaar. De LAN hoopt in het volgende nieuwsbericht positief te kunnen berichten over de start van de uitvoering van dit plan zodat het aantal beroepsziekten wordt teruggedrongen. Meer informatie over het werken in dieselrook is [HIER](#) te vinden.

2. www.inhalatorgebruik.nl uitgebreid met nieuwe inhalatieprotocollen en nog vaker gebruikt in apotheken

De leden van de LAN hebben vier nieuwe inhalatieprotocollen vastgesteld namelijk voor de Spiromax, Podhaler, Turbospin en de Twincer. Deze inhalatieprotocollen zijn vrij toegankelijk en te vinden op de website www.inhalatorgebruik.nl.

De Podhaler, Turbospin en Twincer worden vooral gebruikt om antibiotica te inhaleren. Tijdens het ontwikkelproces is voor deze drie protocollen ook de samenwerking gevonden met verpleegkundig specialisten op het gebied van Cystic Fibrose en de Nederlandse Cystic Fibrose Stichting. De gebruiksaanwijzingen voor patiënten van deze inhalatoren worden door het Longfonds ontwikkeld in samenwerking en samenspraak met patiënten en zijn inhoudelijk volledig gebaseerd op de inhalatieprotocollen voor zorgverleners.

Het is de bedoeling dat de LAN inhalatieprotocollen door alle zorgverleners worden gebruikt, zodat patiënten op dezelfde uniforme wijze worden geïnstrueerd. Dit zorgt voor beter gebruik van inhalatiemedicatie en (onder andere) betere kwaliteit van leven van mensen met longziekten. Het is verheugend dat de LAN inhalatieprotocollen ook zijn opgenomen in de Uitgifte Informatie systemen van SLS en SUI / Uitgifte Informatie Online (UI-online). Hiermee wordt 60% van de apotheken bereikt en ondersteund bij het geven van goede en uniforme inhalatie instructie. Op deze manier worden de instructies door alle betrokken apothekers en apothekersassistenten in dezelfde volgorde en met dezelfde informatie uitgelegd.

Meer informatie is te vinden op: www.inhalatorgebruik.nl

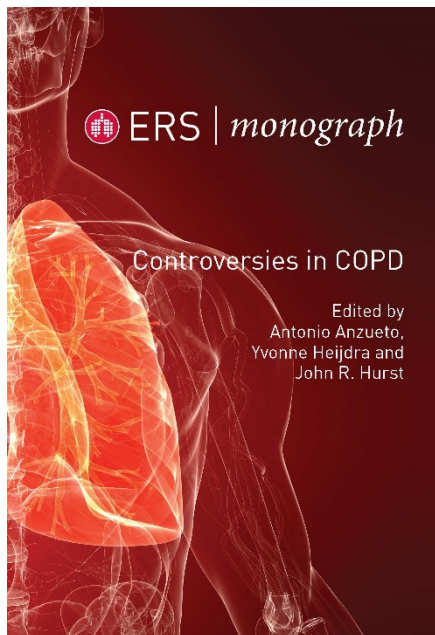
3. "Controversies in COPD" overhandigd aan Guusje ter Horst

De European Respiratory Society (ERS) heeft het boek "Controversies in COPD" uitgebracht dat ingaat in op een groot aantal actuele controversies rond COPD zoals screening, het astma-COPD overlap, longrevalidatie, palliatieve zorg.

Het eerste exemplaar van het boek is overhandigd door prof. dr. Yvonne Heijdra (Radboudumc en editor van het boek) aan dr. Guusje ter Horst (voorzitter Long Alliantie Nederland). Ter Horst: "ik ben dol op controverses omdat ze bijdragen aan het verbreden en verdiepen van inzichten. Ik ben verheugd over het verschijnen van dit boek over controverses over COPD en hoop dat het veel nuttige discussies zal opleveren over de zorg voor mensen met COPD".

Prof. dr. Yvonne Heijdra overhandigt het boek "controversies in COPD" aan dr. Guusje ter Horst

"Controversies in COPD" is relevant zowel voor behandelaren als voor wetenschappers en heeft als doel om verdere discussie over COPD te bevorderen. "Controversies in COPD" is te vinden op erspublications.com en bij ersbookshop.com. ERS leden kunnen de inhoud van het boek gratis downloaden.

4. Voortvarende start wetenschappelijk onderzoek meerwaarde longrevalidatie in hooggebergte

Op 23 november jl. vergaderde de LAN begeleidingscommissie van et onderzoek naar de meerwaarde van longrevalidatie hooggebergtebehandeling (in het Nederlands Astmacentrum Davos) ten opzichte van behandeling in Nederland voor patiënten met ernstig refractair astma. Conclusie: het onderzoek is voortvarend van start gegaan met verwijzing en inclusie van patiënten.

Aanleiding voor het onderzoek is het "[standpunt behandeling van \(ernstig\) astma in het hooggebergte](#)" van het Zorginstituut Nederland (ZiNL). Het ZiNL handhaaft de hooggebergte behandeling voor mensen met ernstig (refractair) astma als te verzekeren prestatie, onder de voorwaarde dat er de komende jaren onderzoek plaatsvindt naar de toegevoegde waarde van deze behandeling. In 2018 beoordeelt het ZiNL –op grond van het onderzoek- de effectiviteit van deze behandeling opnieuw.

Het onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van Merem Behandelcentra (waar het Nederlands Astmacentrum Davos en Heideheuvel onderdeel van uitmaken). Het onderzoek wordt geleid door onafhankelijke onderzoekers van het UMC Utrecht / Universiteit Utrecht. Het betreft een parallel onderzoek waarbij patiënten gerandomiseerd worden toegewezen aan een interdisciplinaire longrevalidatiebehandeling óf in het hooggebergte of in Nederland. Naast onderzoek naar directe effecten van deze behandelvormen op klachten en functioneren van de patiënten, wordt milieu-

epidemiologisch onderzoek verricht om de gevonden effecten beter te kunnen onderbouwen.

De Long Alliantie Nederland is verheugd over de voortvarende start van het onderzoek en roept patiënten, patiëntenorganisaties, zorgverleners, zorgverzekeraars en andere betrokken op tot volledige medewerking. Alleen dan kan de meerwaarde van longrevalidatie in het hooggebergte goed en objectief worden onderzocht. Het onderzoeksdesign is vastgesteld door een LAN begeleidingscommissie met deelnemers van de Vereniging Nederland Davos, Longfonds patiëntenvereniging, NVALT, NVK/SKL, Longcentra Nederland, Zorgverzekeraars Nederland en Achmea.

Meer informatie over het onderzoek is [HIER](#) te vinden. Voor het verwijzen van een patiënt naar longrevalidatiebehandeling kan het verwijzingsformulier op de website van Merem worden gebruikt. Dit formulier is te bereiken via [Heideheuvel](#) of het [NAD](#). Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met één van de longartsen van Heideheuvel tel. 035 – 68 81 411 of het NAD tel. 0041 – 81 41 78 000.

5. Wereldwijde lof voor unieke gezamenlijke aanpak Longcentra Nederland

Nederland heeft een unieke positie in Europa door aanwezigheid van 6 gespecialiseerde longcentra, waar aan patiënten met complexe longziekten, waaronder COPD, een integrale behandeling wordt aangeboden. Na zorgvuldige inschatting van de ziekte-ernst, wordt een multidisciplinair behandelprogramma aangeboden afgestemd op de individuele doelstellingen van de patiënt. Acceptatie en adaptatie zijn sleutelbegrippen binnen het programma.

De Nederlandse aanpak heeft veel internationale lof gekregen in een bijeenkomst met de Europese Federatie van Astma- en Allergieverenigingen (EFA) met deskundigen en beleidsverantwoordelijken uit binnen- en buitenland. Dhr. Michael Wilken (voorzitter EFA COPD werkgroep) het recent verschenen rapport "[Minimum Standards of Care for COPD patiënten in Europe](#)" waarin gepleit wordt voor een Europese minimale zorgstandaard voor de behandeling van patiënten met COPD. De Nederlandse longrevalidatiecentra voldoen met hun integrale aanpak geheel aan deze standaard.

Prof. Carolyn Rochester (Medisch directeur Longrevalidatie en COPD aan de Yale University School of Medicine), sprak over de sociale en economische consequenties van COPD als multisystemische ziekte en benadrukte het belang van longrevalidatie voor de psychische en fysieke gezondheid. Longrevalidatie als (kosten)effectieve behandeling en essentieel component van geïntegreerde zorg blijkt voor een te beperkte groep COPD patiënten toegankelijk te zijn. Een bevinding die overigens ook in het EFA rapport naar voren komt en een uitdaging voor de toekomst vormt. Prof. Emiel Wouters (voorzitter Longcentra Nederland) sprak over de steeds centralere rol van de zelfstandige patiënt en gepersonaliseerde zorg op maat. Het belang van de juiste behandeling voor de juiste patiënt op het juiste moment voor het juiste resultaat is cruciaal. Door nauwe samenwerking streeft LCN naar de bevordering van de gezondheid van de individuele patiënt en verwezenlijkt de organisatie een behandelaanpak op maat. Meer informatie is [HIER](#) te vinden.

6. Luchtbrug online astmazorg wint AchmeaQuality Award

De "Luchtbrug online astmazorg" heeft de Achmea Quality Award gewonnen. Via de luchtbrug kunnen kinderen met astma en hun ouders online hun gezondheid in de gaten

houden, chatten met hun arts en informatie raadplegen. Zo vinden kinderen en jongeren informatie over de aandoening, hoe medicatie in te nemen maar ook een heel praktisch onderwerp zoals 'wat mee te nemen op vakantie' wordt toegelicht. De behoefte van de kinderen met astma is hierbij leidend en de kwaliteit van leven is hoger, zo blijkt uit regelmatige metingen. De astmacontrole wordt uiteraard ook met regelmaat gemeten en die blijft gelijk of is soms zelfs beter dan die van kinderen die reguliere zorg ontvangen terwijl het aantal polibezoeken juist is gehalveerd. Het is een mooi voorbeeld waarbij e-health een deel van de traditionele zorg kan vervangen. Waarschijnlijk is dit niet mogelijk of geschikt voor alle kinderen met astma, maar wel voor de meerderheid. Ook is het denkbaar dat dit model toepasbaar is voor andere chronische aandoeningen.

De Luchtbrug online is bedacht is door kinderlongarts Peter Merkus (Radboudumc) en met subsidie van het Longfonds en het Innovatiefonds Zorgverzekeraars Nederland verder uitgewerkt en uitgevoerd door onder andere kinderlongarts Jolt Roukema en arts-onderzoeker Lara van den Wijngaart en de afdelingen Kindergeneeskunde uit acht Nederlandse ziekenhuizen. Het winnen van de prijs is teamwork. De Long Alliantie Nederland feliciteert alle patiënten die baat hebben van deze innovatie en alle mensen die deze innovatie hebben ontwikkeld. Meer informatie is te vinden op www.luchtbrug.nl

7. Ledenvergadering Long Alliantie Nederland op vrijdag 18 december 2015

De Long Alliantie Nederland is de federatieve vereniging op het gebied van longziekten met de ledenvergadering als hoogste besluitvormend orgaan. Op vrijdag 18 december aanstaande is een ledenvergadering. Op de agenda staan onder meer:

- Het vaststellen van het LAN jaarplan 2016;
- www.inhalatorgebruik.nl;
- Het landelijk zorgpad COPD longaanval met ziekenhuisopname;
- Palliatieve zorg voor mensen met COPD;
- Het Nationaal Programma Longonderzoek;
- De aanpak van beroepslongziekten;
- De overlap tussen hart- en longziekten;
- De samenstelling van het LAN bestuur.

Alle leden van de LAN zijn uitgenodigd voor de ledenvergadering en ontvangen uiterlijk aanstaande vrijdag de vergaderstukken.

8. 8^e Conferentie van de International Primary Care Respiratory Group

Het lijkt nog wat vroeg, maar de CAHAG wil iedereen met speciale interesse in de zorg voor longpatiënten op de hoogte brengen van de 8^e Conferentie van de International Primary Care Respiratory Group (IPCRG), die komend jaar van 25-28 mei in Amsterdam zal plaatsvinden.

Tijdens deze conferentie worden presentaties, workshops en demonstraties gehouden over de meest actuele ontwikkelingen op het gebied van eerstelijns zorg voor longpatiënten. Het programma met als thema "Teamwork: Who Cares?" richt zich vooral op de multidisciplinaire zorg rondom de patiënt en bevat een grote variëteit aan interessante onderwerpen als astma bij kinderen, exacerbaties, beweging, palliatieve zorg, stop roken-interventies, copd in ontwikkelingslanden, etc.

De CAHAG draagt in grote mate bij aan de invulling van het programma en beveelt deze conferentie van harte aan. Deelname biedt een unieke kans om collega's van over de hele wereld te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen. Voor meer informatie en opgave: www.ipcrg2016.org

9. Tweedaags CAHAG congres 'Adembenemend'

CAHAG organiseert op 4 en 5 februari 2016 voor de 11e keer het tweedaagse congres Adembenemend.

Veel praktijken hebben de afgelopen jaren een start gemaakt met het opzetten van goede COPD- en - meer recent - astmazorg. Aandachtspunten hierbij zijn de implementatie van de astma en COPD-zorg in de huisartsenpraktijk, het protocollair opzetten van de zorg en het maken van goede afspraken binnen de praktijk; met de patiënt en met elkaar. Actuele onderwerpen zijn de optimalisatie van spirometrie en andere onderzoeken, het continueren van de zorg en de implementatie van de nieuwe NHG standaarden 2015. Wat zijn nieuwe ontwikkelingen en hoe wordt omgegaan met ketenzorg binnen uw praktijk? Allemaal onderwerpen die aandacht krijgen binnen Adembenemend. De tweedaagse cursus biedt adembenemend veel praktische en verdiepende informatie en vaardigheden, gericht op implementatie.

Inschrijving alleen als koppel huisarts – POH/PVK. Voor meer informatie en inschrijving: [CAHAG](#)

10. Longen op de agenda

Hieronder een overzicht van relevante congressen en bijeenkomsten op het gebied van longen en gerelateerde onderwerpen.

Wanneer	Wat	Meer informatie
7 december 2015	Nationaal Luchtcongres 2015	www.nationaalluchtcongres.nl
10 december 2015	V&VN Longsymposium	www.healthinvestment.nl
18 december 2015	LAN Ledenvergadering	

2016		
18 januari	LAN Steungroep Ziektelastmeter COPD	www.longalliantie.nl
14 april	LAN ledenvergadering 17.00- 19.30 u.	www.longalliantie.nl
4-5 februari	Tweedaags CAHAG congres 'Adembenemend'	CAHAG
18 t/m 21 april 2016	De Week van de Long (Longartsendagen en Longdagen)	www.longdagen.nl
25 t/m 28 mei 2016	IPCRG congres 2016 Amsterdam	http://www.ipcrg2016.org/29863
8 september	LAN ledenvergadering 17.00- 19.30 u.	www.longalliantie.nl
8 december	LAN ledenvergadering 17.00- 19.30 u.	www.longalliantie.nl
Meerdere data in 2016	Diverse nascholingen op het gebied van Longzorg 	Voor meer informatie, klik HIER
Meerdere data in 2016	Diverse symposia en congressen op het gebied van Longzorg 	Voor meer informatie, klik HIER
Meerdere data in 2016	NVLA Scholing 	Voor meer informatie, klik HIER
Meerdere data in 2016	Masterclass, nascholing voor praktijkondersteuners, Longverpleegkundigen en praktijkverpleegkundigen 	Voor meer informatie, klik HIER
Meerdere data in 2016	Nascholing 'Inhaleren 3.0'	Voor data en locaties, klik HIER

De agenda kunt u ook vinden op onze website www.longalliantie.nl. Als u gegevens wilt aanleveren voor "Longen op de Agenda" dan kunt u die sturen naar nijdeken@longalliantie.nl.

11. Nieuwe collega Long Alliantie Nederland stelt zich voor

Mijn naam is Esther Beels en per 1 december start ik bij de LAN als secretaresse. Ik ga met name ondersteuning bieden aan Ingrid en Lidewij met hun projecten voor het Nationaal Actieplan Chronische Longziekten en het Zorgpad. De dagelijkse bureauzaken pak ik samen met Chantal Nijdeken op. De afgelopen jaren heb ik als bestuur secretaresse bij de Nederlandse Diabetes Federatie gewerkt, hier heb ik een berg aan ervaring opgedaan welke in mijn baan bij de LAN zeer goed van pas zullen komen. We zien elkaar vast tijdens de eerstvolgende ledenvergadering op 18 december.

12. Meer informatie over de Long Alliantie Nederland

De Long Alliantie Nederland (LAN) is de federatieve vereniging van vooraanstaande partijen in Nederland op het gebied van chronische longzorg. De doelen van de LAN zijn:

- Het terugdringen van het aantal mensen met chronische longaandoeningen;
- Het terugdringen van de ernst van hun ziekte en het aantal sterfgevallen als gevolg van chronische longaandoeningen;
- Het bevorderen van de kwaliteit van leven van mensen met chronische longaandoeningen.

Leden van de Long Alliantie Nederland:

- Longcentra Nederland;
- Longfonds patiëntenvereniging ([Longfonds](#));
- Longfonds stichting ([longfonds](#));
- Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie ([KNGF](#));
- Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering der Pharmacie ([KNMP](#));
- Nederlands Instituut van Psychologen ([NIP](#));
- Nederlands Respiratoir Samenwerkingsverband ([NRS](#));
- Nederlandse Vereniging van Artsen voor Longziekten en Tuberculose ([NVALT](#));
- Nederlandse Vereniging van Diëtisten ([NVD](#));
- Nederlandse Vereniging van Longfunctieanalisten ([NVLA](#));
- Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde ([NVK](#));
- SAN Centra voor Medische Diagnostiek ([SAN](#));
- Stichting COPD en Astma Huisartsen Adviesgroep ([CAHAG](#)) namens het Nederlandse Huisartsen Genootschap ([NHG](#)) en de Landelijke Huisartsen Vereniging ([LHV](#));
- V&VN Longverpleegkundigen, mede namens de V&VN Praktijkverpleegkundigen & Praktijkondersteuners ([V&VN](#));
- Vereniging Nederland-Davos ([Nederland-Davos](#));

Bedrijfsleden:

- ALK-Abello ([ALK-Abello](#))
- AstraZeneca ([AstraZeneca](#));
- BoehringerIngelheim ([BoehringerIngelheim](#));
- ChiesiPharmaceuticals ([Chiesi](#));
- GlaxoSmithKline ([GSK](#));
- Focus Care Pharmaceuticals ([Focus Care](#));
- MedaPharma ([MedaPharma](#));
- Medidis ([Medidis](#));
- Mediq ([Mediq](#));
- MundipharmaPharmaceuticals ([MundipharmaPharmaceuticals](#))
- Novartis ([Novartis](#));
- Nutricia ([Nutricia](#));
- Takeda ([Takeda](#));
- Pfizer ([Pfizer](#));
- Sandoz ([Sandoz](#));
- TevaPharma Nederland ([Teva](#));
- Coöperatie VGZ ([CVGZ](#)).
- Zilveren Kruis ([Zilveren Kruis](#))

Gezamenlijk maken deze partijen zich hard voor een optimale preventie en zorg voor mensen met een chronische longaandoening. Samenwerking binnen de LAN moet zorgen voor synergie. Contactgegevens: Long Alliantie Nederland, Stationsplein 125, 3818 LE Amersfoort, KvK 32143205, Triodos Bank 390227919, info@longalliantie.nl en telefoonnummer 033-4218418.

13. Aanmelden voor dit nieuwsbericht

Dit maandelijks digitale nieuwsbericht is bedoeld om u te informeren over de Long Alliantie Nederland. Geadresseerden zijn leden, relaties en belangstellenden van de LAN. Als u zich wilt opgeven of afmelden voor dit nieuwsbericht, of als meer personen binnen uw organisatie dit nieuwsbericht willen ontvangen, dan kunt u dat doorgeven aan: nijdeken@longalliantie.nl en telefoonnummer 033 - 421 84 18.

